

УДК 636.034

ПОГЛИБЛЕННЯ ІНТЕГРАЦІЇ В МОЛОКОПРОДУКТОВОМУ ПІДКОМПЛЕКСІ

І.О.Мельник, аспірант

Миколаївський державний аграрний університет

Одним з шляхів створення високоприбуткового сільського господарства є участь сільськогосподарських товаровиробників в інтеграційних формуваннях з промисловістю, яка переробляє вироблену ними продукцію. Як зазначає Кравчук І.І., агропромислова інтеграція — це організаційне поєднання сільськогосподарського і технологічно пов'язаного з ним промислового виробництва з метою одержання кінцевої продукції з сільськогосподарської сировини і досягнення більшої економічної вигоди завдяки взаємній матеріальній зацікавленості і відповідальності всіх учасників агропромислового виробництва за кінцеві результати його функціонування [2].

Проблеми інтеграції агропромислових ланок знайшли своє відображення в працях вітчизняних вчених — Саблука П.Т., Карича Д.Я., Коваленко Ю.С. та багатьох інших. Інтеграція в молокопродуктовому підкомплексі має свої особливості, які і висвітлено в даній статті.

За визначенням вітчизняних вчених, горизонтальна інтеграція являє собою форму внутрішньогалузевого кооперування здебільшого однотипних підприємств і виробництв, яка забезпечує поглиблення спеціалізації окремих ланок єдиного технологічного ланцюга, або територіальне інтегрованих процесів з метою збільшення і поліпшення якості продукції, зміцнення та стабілізації економічного становища, підвищення ефективності виробництва. Кооперування господарств значною мірою знижує виробничі витрати і є однією з найбільш сприятливих форм для виробництва конкурентоспроможної продукції [1].

Вертикальна інтеграція зумовлює створення якісно нових специфічних міжгалузевих виробничих підприємств різних сфер АПК, їх об'єднання з підприємствами із первинної переробки сировини, подальшого виготовлення готових виробів легкої промисловості збутовими і торговельними партнерами. При цій формі найкраще використовуються виробничі ресурси, підвищується ефективність та прибутковість підприємств.

Початковою формою інтеграційних зв'язків у молокопродуктовому підкомплексі є співпраця виробників сировини, її переробників, ремонтно-транспортних підприємств та торгових організацій на договірній основі. Взаємодія окремих ланок молокопродуктового підкомплексу на контрактній основі гарантує виконання ними своїх зобов'язань, дозволяє коригувати масштаби співробітництва, що дуже важливо в умовах нестабільної кон'юнктури ринку.

Горизонтальна інтеграція є найпростішим варіантом забезпечення переваг більшого за розміром бізнесу. Необхідність її впровадження в молочному скотарстві викликана, в першу чергу, зосередженням виробництва молока в особистих селянських господарствах та на дрібних приватних фермах. У той же час вертикальна інтеграція сприяє усуненню посередників з процесу збуту

сировини та залученню сільськогосподарських виробників до розподілу фінансового результату від реалізації кінцевого продукту.

Головними інтеграторами на ринку молока та молочної продукції мають стати молокопереробні заводи, які являють собою проміжну ланку в ланцюгу “виробництво — переробка — реалізація”. В сучасних економічних умовах переробні підприємства зацікавлені в наявності стабільної сировинної бази, з прогнозованими обсягами виробництва молокосировини по місяцях року, що дає можливість промисловості планувати власні витрати на зберігання готової продукції, закупівлю різноманітних допоміжних матеріалів і тощо. При довготривалих партнерських стосунках існує можливість впливати на якість сировини, що є дуже значною умовою підвищення ефективності і якості продукції.

Зважаючи на зосередження виробництва молока в особистих селянських господарствах, коли господарі залишаються сам на сам з вимогами ринкового середовища та проблемами збуту продукції, догляду та ветеринарного обслуговування худоби та багатьма іншими, ми пропонуємо запозичити досвід виробників молока в країнах з розвинутою ринковою економікою — створення кооперативів виробників молока. Ми вважаємо за доцільне на першій стадії інтеграційного процесу в кожному окремому населеному пункті створювати кооперативні об'єднання дрібних виробників молока, тобто особистих селянських господарств. Таке об'єднання в змозі надавати своїм учасникам певні послуги: по-перше, послуги з випасу худоби, заготівлі і збуту молока, по-друге, після певного часу існування такого кооперативу, повинна з'явитися можливість надання ветеринарних послуг та штучного осіменіння корів, фахових консультацій, постачання різноманітних матеріальних засобів (комбікорми, насіння, добрива, хімічні засоби для кормових культур, інвентар для молочного скотарства), надання механізованих послуг з вирощування кормових культур. Залежно від розміру населеного пункту і кількості виробників молока, які в ньому проживають, різним буде і перелік послуг, які він буде в змозі надавати. Невеличкі кооперативи обмежаться випасанням худоби

би і заготівлею та збутом молока, більш великі — іншими сервісними послугами.

На рівні районів таким місцевим кооперативним об'єднанням доцільно інтегруватися разом з сільськогосподарськими підприємствами в асоціацію виробників молока, а районним асоціаціям на обласному рівні — в обласну асоціацію виробників молока. Пропонуємо обласну асоціацію розподіляти за породами корів, оскільки це дасть змогу більш індивідуально підходити до специфіки догляду, осіменіння та ветеринарного обслуговування певної породи корів. Схема горизонтальної інтеграції виробників молока представлена на рис.1.

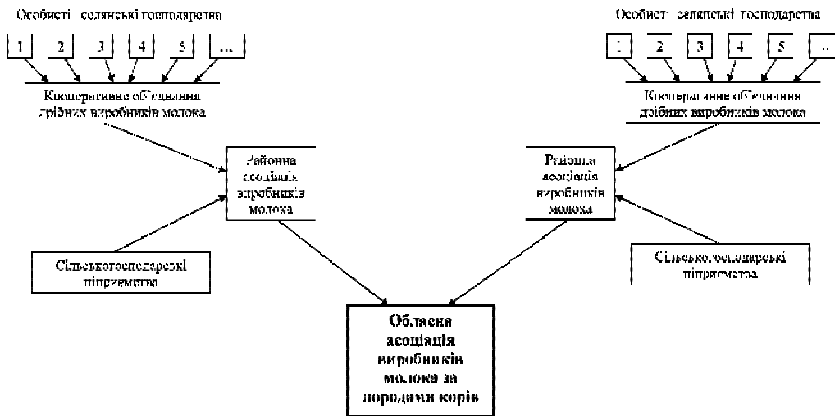

Рис.1. Схема горизонтальної інтеграції виробників молока

Така асоціація, особливо на обласному рівні, зможе реально впливати на ситуацію на ринку молока та молочних продуктів, заохочуючи виробників молокоси́ровини до збільшення кількості і поліпшення якості продукції, і, представляючи інтереси своїх учасників, вимагати від переробних підприємств встановлення відповідної закупівельної ціни. Таким чином, горизонтальна інтеграція — це шлях до зміцнення та стабілізації економічного становища, підвищення ефективності виробництва молока.

Створення організованих структур горизонтальної інтеграції,

на нашу думку, є значним кроком до налагодження міжгалузевої виробничої співпраці, а отже — до вертикальної інтеграції, переваги якої для виробників молока є беззаперечними.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дубицкий В.А. Качественные изменения в формах и механизмах агропромышленной интеграции// Экономика Украины. – 2001. – №4.-С.63-68

2. Кравчук І.І. Регіональні аспекти інтеграції агропромислового виробництва// Економіка АПК. – 2000. – №10 – С.45-47.